

PŘEDBĚŽNÁ ČESKÁ TECHNICKÁ NORMA

ICS 13.310; 91.020 Únor 2009

Prevence kriminality - Plánování městské výstavby a navrhování budov - Část 2: Plánování městské výstavby

ČSN P
CEN/TR 14383-2
73 4400

Prevention of crime – Urban planning and building design – Part 2: Urban planning

Prévention de la malveillance – Urbanisme et conception des bâtiments – Partie 2: Urbanisme

Vorbeugende Kriminalitätsbekämpfung – Stadt- und Gebäudeplanung – Teil 2: Stadtplanung

Tato předběžná norma je českou verzí technické zprávy CEN/TR 14383-2:2007. Překlad byl zajištěn Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Má stejný status jako oficiální verze.

This prestandard is the Czech version of the Technical Report CEN/TR 14383-2:2007. It was translated by Czech Office for Standards, Metrology and Testing. It has the same status as the official version.

Národní předmluva

Upozornění na používání této normy

Tato předběžná česká technická norma přejímá technickou zprávu CEN/TR 14383-2:2007 vydanou v souladu s vnitřními předpisy CEN/CENELEC, část 2 a je určena k ověření. Případné připomínky k obsahu normy přijímá Český normalizační institut, Biskupský dvůr 5, 110 02 Praha 1.

Převzetí technické zprávy do národních norem členů CEN/CENELEC není povinné a tato technická zpráva nemusí být na národní úrovni převzata jako normativní dokument.

Informace o citovaných normativních dokumentech

EN 14383-1 zavedena jako ČSN EN 14383-1(73 4400) Prevence kriminality – Plánování městské výstavby a navrhování budov – Část 1: Definice specifických termínů

Související ČSN

ČSN EN 14383-1 Prevence kriminality – Plánování městské výstavby a navrhování budov – Část 1: Definice specifických termínů

ČSN CEN/TS 14383-3 Prevence kriminality – Plánování městské výstavby a navrhování budov – Část 3: Obydlí

ČSN CEN/TS 14383-4 Prevence kriminality – Plánování městské výstavby a navrhování budov – Část 4: Obchodní a administrativní budovy

Upozornění na národní poznámku

Do normy byla v 4.3 2 doplněna informativní národní poznámka.

Vypracování normy

Zpracovatel: F.S.C. Bezpečnostní poradenství a.s., IČ 25884646, Ing. Jan Merhaut

Pracovník Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví: Ing. Eva Míková

EVROPSKÁ NORMA CEN/TR 14383-2

EUROPEAN STANDARD

NORME EUROPÉENNE

EUROPÄISCHE NORM Srpen 2007

ICS 13.310, 91.020 Nahrazuje ENV 14 383-2:2003

**Prevence kriminality - Plánování městské výstavby a navrhování budov -
Část 2: Plánování městské výstavby**

Prevention of crime – Urban planning and building design –
Part 2: Urban planning

Prévention de la malveillance – Urbanisme
et conception des bâtiments –
Partie 2: Urbanisme

Vorbeugende Kriminalitätsbekämpfung –
Stadt- und Gebäudeplanung –
Teil 2: Stadtplanung

Tato technická zpráva byla schválena zpráva byla schválena CEN 2007-06-21. Byla vypracována technickou komisí CEN/TC 325.

CEN

Evropský výbor pro normalizaci

European Committee for Standardization

Comité Européen de Normalisation

Europäisches Komitee für Normung

Řídící centrum: rue de Stassart 36, B-1050 Brusel

© 2007 CEN Veškerá práva pro využití v jakékoli formě a jakýmkoli prostředky Ref. č.
CEN/TR 14383-2:2007 E
jsou celosvětově vyhrazena národním členům CEN.

Členy CEN jsou národní normalizační orgány Belgie, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Irska, Islandu, Itálie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Norska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Spojeného království, Španělska, Švédska a Švýcarska.

Obsah

Strana

Předmluva	6
Úvod.....	7
1 Předmět	10
2 Citované normativní dokumenty	10
3 Termíny a definice	10
4 Předběžné otázky: lokalita, problémy s kriminalitou v ní a jednotliví účastníci	10
5 Plánování výstavby a směrnice pro projektování	16
6 Proces prevence a snižování kriminality a obav z kriminality prostřednictvím plánování výstavby a managementu	18
Příloha A (informativní)	24
A.1 Úvod	24
A.2 Posouzení rizika: tři obecné aspekty	24
A.3 Specifické faktory posouzení rizik pro šest typů kriminality a obav z kriminality	24
Příloha B (informativní) Analýza kriminality – identifikace problémů ve stávajícím území	27
Příloha C (informativní) Obava z kriminality	28
C.1 Úvod	28
C.2 Faktory charakterizující „nebezpečné místo“:	28
C.2.1 Aktivity vyvolávající strach	28
C.2.2 Vandalismus a špatná údržba	28
C.3 Problematické urbanistické řešení	28
C.3.1 Nedostatečná přehlednost	28
C.3.2 Izolace – nedostatečná možnost být viděni ostatními lidmi	29
C.3.3 Nedostatečná orientace a alternativní cesty	29
Příloha D (informativní) Bezpečnostní audit projektu výstavby	30
D.1 Základní principy	30
D.2 Strategie urbanistického plánování	31
D.2.1 Respektování stávajících sociálních a fyzických struktur	31
D.2.2 Garantování přístupnosti a vyvarování se enkláv	31

- D.2.3** Vytváření vitality (promísení funkcí a atraktivní dispozice) 31
- D.2.4** Zajištění smíšeného statusu (promísení sociálně ekonomických skupin, vyvarování se izolace a segregace) 31
- D.2.5** Vytváření hustoty osídlení adekvátní pro vitalitu a přirozený dohled 31
- D.2.6** Vyvarování se fyzických bariér (vlivem infrastruktury atd.) a opuštěných míst 32
- D.3** Strategie architektonického uspořádání města 32
 - D.3.1** Situační plán (návaznost městské struktury a pěších a cyklistických komunikací) 32
 - D.3.2** Specifické umístění aktivit 32
 - D.3.3** Koordinace časových plánů pro zajištění trvalého přirozeného sledování 33
 - D.3.4** Viditelnost (přehlednost, průhledy mezi např. budovami a veřejným prostorem, osvětlení atd.) 33
 - D.3.5** Přístupnost (orientace, prostor k pohybu, alternativní cesty, omezený přístup neoprávněným osobám) 32
 - D.3.6** Teritorialita (lidský rozměr, jasné dělení na veřejné a soukromé zóny, dělení na menší celky) 33
 - D.3.7** Atraktivita (barvy, materiály, osvětlení, hluk, aroma, uliční mobiliář) 33
 - D.3.8** Robustnost (materiálů, např. uličního mobiliáře) 33
- D.4** Strategie řízení 33
 - D.4.1** Upevnění/odstranitelnost potenciálních cílů trestné činnosti 33

Strana

- D.4.2** Údržba 33
- D.4.3** Dohled (pochůzková strážní služba, monitorování kamerovými systémy) 34
- D.4.4** Pravidla (pro chování na veřejných místech) 34
- D.4.5** Zajišťování infrastruktury pro určité skupiny 34
- D.4.6** Komunikace (informace o opatřeních k prevenci kriminality a chování veřejnosti) 34

Bibliografie 35

Předmluva

Tato technická zpráva CEN (CEN/TR 14383-2:2007) byla zpracována technickou komisí CEN/TC 325 „Prevence kriminality na základě plánování městské výstavby a navrhování budov“, jejíž sekretariát zajišťuje SNV.

Některé části tohoto dokumentu mohou být předmětem patentové ochrany. CEN (a/nebo CENELEC) nenesou odpovědnost za identifikaci některých nebo všech patentových práv.

Tento dokument nahrazuje ENV 14383-2:2003

Statut technické zprávy (CEN/TR) byl zvolen, aby poskytl všem státům možnost porovnat zkušenosti a harmonizovat postupy.

Tato technická zpráva je součástí řady „Prevence kriminality na základě plánování městské výstavby a navrhování budov“, sestávající z následujících částí:

Část 1 - Definice specifických termínů

Část 2 - Plánování městské výstavby

Část 3 - Obydlí

Část 4 - Obchodní a administrativní budovy

Úvod

Předběžná deklarace

Tato technická zpráva je založena na principech obsažených v následujícím prohlášení:

Doporučuje se přispět k nezávislému rozvoji osídlení a nikoli vytvořit privilegované a oddělené prostory, které by se v důsledku toho staly izolovaným územím. Stavby mají být včleněny do města a struktury zástavby.

Doporučuje se vyvarovat se postupu, který bere v úvahu jen zabezpečení majetku a nikoli osob, protože takovýto přístup vede k vytváření zabezpečení, z kterého profitují pouze určité skupiny a ne celá společnost.

Řešení, založená na výstavbě bezpečnějších prostorů na rozdíl od vnějšího světa vnímaného jako zdroj nejistoty, vedou k vyloučení a uzavřenosti. Společenský život, respektování osobní svobody, vzájemná komunikace a přátelskost nejsou brány v potaz. Takováto řešení většinou zahrnují diskriminaci způsobenou penězy, investičními a provozními náklady, které nejsou dostupné každému.

Kriminalita a obava z kriminality jako hlavní problém

Evropská charta měst zaručuje základní občanské právo obyvatelů evropských měst na „bezpečné město bez kriminality, delikvence a násilí“. Základní právo na bezpečnost společnosti bylo včleněno do mnoha programů prevence kriminality v celé Evropě.

Konečná deklarace Mezinárodní konference¹ místních a regionálních orgánů organizované Evropskou radou (CLRAE, Erfurt 26.-28.února 1997) stanovila: „že kriminalita a obava z kriminality a pocit nejistoty v evropských městech jsou hlavními problémy působícími na obyvatele, a že nalezení uspokojivých řešení těchto problémů je jedním z hlavních faktorů vedoucích ke klidu a stabilitě“.

Prvním doporučením této konference bylo, že místní a regionální orgány v evropských zemích vytvoří integrované akční plány vedoucí ke snížení kriminality s trvalou účastí veřejnosti, v jejichž rámci bude snížení kriminality ve všech aspektech v odpovědnosti místních orgánů. Tyto plány mají definovat povahu a typ kriminality, před níž je třeba se chránit, cíle, časový plán, návrhy opatření, a mají být založené na široce pojatém studiu statistických údajů a diagnostiky kriminality.

Konference CLRAE v Erfurtu rovněž zdůraznila nutnost prosadit spolupráci mezi policií a projektanty a zabezpečit, aby byli policejní odborníci speciálně vyškoleni jak radit v otázkách vztahu mezi

kriminalitou a stávající zástavbou.

Prevence kriminality a zmenšení strachu prostřednictvím plánování výstavby a architektonického řešení staveb

Evropská rada pro soudnictví a vnitřní záležitosti (na svém zasedání 2001-03-15) politicky odsouhlasila závěr konference evropských odborníků „K strategii prevence kriminality na základě získaných informací“ (Sundsvall, Švédsko, 21.-23.2.2001). Tato konference došla k závěru, že se „Prevence kriminality prostřednictvím tvorby prostředí (Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED)), nebo Projektování proti kriminalitě (Designing out Crime (DOC)) osvědčily jako užitečná, efektivní a velmi konkrétní a realizovatelná strategie pro prevenci kriminality a proti pocitům nejistoty, integrovaná v multidisciplinárním přístupu. Je třeba soustředit, vyhodnotit a zpřístupnit akcionářům nejlepší praktické poznatky týkající se CPTED/DOC. Tento proces má využít všeobecný rámec koncepcí a procesů, a má určit přenosné zásady“.

Tato konference rovněž podtrhla, že „pokud se týká předcházení strachu z kriminality“, strach z kriminality musí být vnímán a posuzován jako samostatný sociální problém“.

Prohlášení a doporučení týkající se spolupráce mezi projektanty/specialisty na místní rozvoj a kriminalistickými experty jsou v evropských státech stále běžnější. Tato prohlášení a doporučení jsou založena na předpokladech vážících se na vnitřní vazby mezi prostředím a lidským chováním. Je zřejmé, že výsledky plánování výstavby a architektury mají vliv na chování a jednání všech lidí (mladých/starých, žen/mužů, potenciálních pachatelů/potenciálních obětí).

Proto má plánování výstavby vliv na kriminalitu a obavy z ní ovlivňováním chování a postojů např.:

- pachatelů;
- formálních strážců jako je policie;
- neformálních strážců jakými jsou obyvatelé, sledující okolí;
- potenciálních obětí (nebo cílů) zločinů nebo obětí strachu z kriminality.

Mnoho pokusů prokázalo, že lze určité typy kriminality ve vytvořeném prostředí omezit modifikací příležitostí k trestné činnosti. Přemístění nočních klubů z míst, kde je řada obchodů opuštěných po zavírací hodině nepochybně sníží počet loupeží v těchto obchodech a nebezpečí vandalismu. Kontrolovaný vstup do podzemních garáží a přirozený průhled zvýší pravděpodobnost, že bude pachatel spatřen a dopaden. To následně sníží v parkovacích plochách počet napadení a kriminality spojené s motorovými vozidly. Výčet příkladů úspěšného snižování příležitostí k páčání trestné činnosti následuje. V Kanadě a USA se tento přístup stal známým pod názvem „Prevence kriminality prostřednictvím tvorby prostředí“)

V Evropě je tato koncepce známa jako „snížení kriminality a obavy z kriminality prostřednictvím plánování výstavby a architektury“, zkráceně „řešením proti kriminalitě“ (*“Designing Out Crime”* (DOC))

Je řada příkladů zástavby, u nichž špatné urbanistické řešení přispívá k všeobecnému úpadku obytného areálu. Špatně řešené komplexy budov byly přestavovány s myšlenkou omezení příležitostí pro vznik kriminality. V řadě případů si obyvatelé, kteří se odstěhovali pro obavu o své bezpečí, přáli se tam po přestavbě vrátit. Nové obytné komplexy nyní zahrnují dobré znaky prevence kriminality již ve fázi projektu.

Nákupní centra jsou další kategorií staveb, která těží ze správných úvah ve fázi návrhu. Umístění centra, parkovišť a dopravní infrastruktury jsou zvažovány ve stadiu projektu tak, aby byly respektovány správné vlastnosti návrhu. Supermarkety také zavádějí opatření proti kriminalitě s cílem

snížení jak interních krádeží, tak trestné činnosti páchané zlodějíčky.

Výzkumy prokázaly snížení kriminality, například na základě aplikace změn v urbanistickém řešení velkých městských sídelních celků. Existuje také zdrcující svědectví toho, jak strach závisí na prostředí, jakým jsou podchody, nepřehledná místa, zejména pak nedostatečné osvětlení a temné ulice. Obdobné paralely lze vysledovat u vandalismu. Jsou-li dotazováni, pachatelé (a oběti) vloupání, krádeží aut a znásilnění všichni zmiňují faktory prostředí a vzhledu. Výsledky výzkumu ukazují, že se pocity nejistoty u obětí jasně shodují s těmiž charakteristikami místa činu, které pachatele k činu provokují.

Není překvapením, že stále více místních a regionálních evropských orgánů nyní trvá na takovém plánování, při němž jsou aplikovány principy prevence kriminality a snížení pocitu ohrožení.

Závěry

Závěry vyplývající z literatury, výzkumu a projektů – nebo vyhodnocení politiky lze sumarizovat následovně:

1. plánování výstavby má dopad na různé typy zločinnosti a pocity ohrožení v důsledku ovlivnění chování, postojů, voleb a pocitů na př. delikventů, obětí, obyvatel, policie;
2. zločiny lze rozdělit do specifických typů (vloupání, vandalismus atd.);
3. zločin a obavy ze zločinu jsou různé fenomény;
4. obava ze zločinu je významný faktor, který však nelze oddělit od mnohem širších pocitů, které lidé mají ve vztahu k celému jejich životnímu prostředí, a od stupně připravenosti přijít o dobré společenské a materiální prostředí;
5. bezpečnější město nebo bezprostřední okolí je výsledkem bezpečnostní politiky zaměřené na materiální a společenské prostředí
6. tvůrci politiky a praktici se nikdy nemají omezit pouze na plánování a konstrukční řešení. Každá nově budovaná lokalita, veřejný prostor nebo budova vyžadují dobrou provozní údržbu. Plánování/konstrukční řešení a provozní údržba jsou dvě stránky téže mince.

Tato technická zpráva kombinuje „obsah“ a „proces“.

- **Obsahem** se rozumí otázka: jaké strategie a opatření mohou být použity pro snížení problémů s kriminalitou v daném prostředí.
- **Procesem** se rozumí otázka: jak zvolit efektivní a účinný postup v němž účastníci mají zvolit co nejúčinnější strategii a opatření pro prevenci a omezení problémů s jimi definovanou kriminalitou.

Proces je popsán v kapitole 6 (souhrn viz Obrázek 1). V kroku 3 tohoto procesu účastníci volí strategie a prostředky. V kapitole 5 a příloze D jsou prezentovány možné strategie a opatření jako pomoc při jejich rozhodování.

Zavedením této normy je tedy přijat proces popsáný v kapitole 6, zatímco definitivní volba strategií a opatření (viz kapitola 5 a příloha D) je ponechána na jednotlivých účastnících a v konečném důsledku na odpovědných místech (nejčastěji místních a regionálních orgánech vytvářejících předpisy pro plánování výstavby prezentovány možné strategie a opatření plánování a stavební povolení) podílejících se na konkrétních plánech výstavby, rekonstrukce nebo řízení dané lokality.

Před prezentací obsahu (viz kapitola 5) a procesu (viz kapitola 6) je v kapitole 4 vytvořen předběžný soubor otázek:

- identifikace lokality (**kde**);
- problém kriminality (**co**);

- jednotliví účastníci (**kdo**).

1 Předmět

Tato technická zpráva poskytuje směrnice pro odhad rizika kriminality a/nebo obavy z kriminality a pro volbu opatření, postupů a procesů určených ke snížení těchto rizik.

Směrnice pro projektování jsou stanoveny pro specifické typy prostředí tak, aby se předcházelo výskytu nebo byl znemožněn výskyt různých problémů kriminality v souladu s dokumenty plánování městské výstavby (viz 4.3). Dále jsou prezentovány směrnice pro proces postupného zapojení všech účastníků (viz 4.4), podílejících se na plánování výstavby a snížení kriminality, a také dalších účastníků, zejména místních a regionálních orgánů a obyvatel, do různých akcí potřebných pro snížení rizika kriminality a obav z ní.

Tato technická zpráva je vhodná pro projektování veřejných prostorů jak v nových, tak ve stávajících obytných lokalitách. Lokalitou může být území v rozsahu od několika domů nebo ulic až po celá města, se zvláštním zřetelem na veřejné prostory.

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.